

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА У КОНТЕКСТІ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

О. В. Ареф'єва, д. е. н., професор, Національний авіаційний університет, lena-2009-19@ukr.net, orcid.org/0000-0001-5157-9970,

А. М. Ковальчук, к. е. н., доцент, Національний авіаційний університет, alenam9697@gmail.com, orcid.org/0000-0002-9059-8303,

С. Ю. Загайна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти, Національний авіаційний університет, 5734892@stud.nau.edu.ua

Методологія дослідження. Дослідження теоретичних аспектів формування економічного потенціалу підприємств ґрунтується на таких загальнонаукових методах, як: еволюційний – для визначення основних тенденцій та виокремлення специфіки розвитку економічного потенціалу підприємств в контексті транспарентності інвестиційних процесів; порівняння – для дослідження сучасних теоретико-методологічних підходів до формування економічного потенціалу підприємства; аналізу й синтезу – під час виявлення основних властивостей економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів.

Результати. У статті досліджено сучасні підходи до формування економічного потенціалу підприємства в контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів. Розглянуто теоретико-методологічні підходи до трактування поняття «економічний потенціал підприємства». Визначено основні ознаки еволюційності поняття «економічний потенціал підприємства». Виявлено основні властивості економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів, а саме: цілісність, складність, ієрархічність, здатність до розвитку, адаптивність, комунікативність. Виокремлено основні джерела розвитку економічного потенціалу підприємства. Проаналізовано підходи до формування економічного потенціалу підприємства (системний, комплексний, функціональний, інноваційний, інтеграційний, стратегічний, нормативний) та обґрунтовано доцільність застосування кожного із них при дослідженні підходів формування економічного потенціалу підприємств.

Новизна. У процесі дослідження теоретичних підходів до формування економічного потенціалу підприємства виявлено сучасні тенденції їх виникнення, розвитку та удосконалення з урахуванням необхідності забезпечення транспарентності розвитку інвестиційних процесів.

Практична значущість. Аналіз існуючих підходів до формування економічного потенціалу підприємства дозволяє поглибити розуміння цих процесів з метою подальшого їх впровадження у господарську діяльність, що дозволить посилити здатність цього господарюючого суб'єкта адаптуватися до умов швидких трансформацій (як позитивних так і негативних) та транспарентності розвитку.

Ключові слова: підприємство, транспарентність розвитку, економічний потенціал, підходи до формування потенціалу підприємства, інвестиційні процеси.

Постановка проблеми. Підприємство, як суб'єкт економічної діяльності, за час свого існування має декілька важливих про-

цесів, на які в процесі управлінської діяльності слід звертати більше уваги. Особливими процесами в умовах забезпечення ефек-

тивності господарської діяльності підприємств є формування економічного потенціалу у синергії з інвестиційною діяльністю. Проте, попри їх важливе значення, українські компанії приділяють їм замало уваги.

В умовах сьогодення підприємствам необхідно враховувати, що до втрати потенціалу можуть призводити багато факторів: починаючи з кризового стану окремих підприємств, закінчуючи загальним економічним станом в країні. Саме тому дуже важливим є вивчення теоретичних аспектів процесів формування економічного потенціалу, особливо враховуючи транспарентність розвитку інвестиційних процесів у складний час для підприємств країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження різноманітних аспектів економічного потенціалу підприємства, його елементів, умов та середовища, яке на нього впливає, а також підходів до його формування, розвитку й використання здійснюють значна кількість науковців, що відносяться до різних наукових течій та шкіл. Це й пояснює необхідність їх систематизувати та поглибити наявні дослідження враховуючи посилення процесів транспарентності розвитку економічних суб'єктів, зокрема залежність потенціалу сучасного підприємства від інвестиційних процесів. Так, визначення сутності потенціалу підприємства та окремих аспектів його формування чи елементів досліджували у свої працях науковці: Орехова А. [1], Богма О., Ганечко І., Лимар В. [2], Ареф'єва О., Вовк О. [3] та інші. Різноманітні підходи до формування економічного потенціалу, визначення його властивостей, елементів та окремих характеристик, його використання сформуливали: Алієв Р. [7], Маслак О., Квятковська Л. [9], Челомбійко Т. [10], Пілецька С. [11], Титикало В. [12], Балахонова О. [13] та інші. Транспарентність економічних процесів були предметом досліджень таких науковців: Григор'єв Г., Ненно І. [4], Халіна В., Сироватський О. [5].

Проте, трансформація та постійний розвиток економічних суб'єктів зумовлюють необхідність проведення досліджень формування економічного потенціалу в умовах транспарентності розвитку, враховуючи інвестиційні процеси.

Формулювання мети статті. Метою

дослідження є поглиблення теоретичних знань про економічний потенціал підприємства, формування теоретичного базису щодо сучасних підходів до його формування у контексті транспарентності інвестиційних процесів

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємства завжди перебувають у русі та розвитку, навіть у кризові періоди своєї діяльності, що підтверджено дослідженнями економічних циклів та практичними результатами господарської діяльності. В умовах транспарентності розвитку потенціал підприємства дозволяє йому забезпечити належний рівень інвестиційних процесів, які з одного боку є його частиною, а з іншого наслідком ефективного використання. За визначенням Орехової А. потенціал підприємства є комплексним відображенням його наявних та майбутніх можливостей, які можуть бути максимально використані під час здійснення господарській діяльності [1], що, на нашу думку, є найбільш загальним визначенням даної дефініції. Загалом потенціал підприємства можна описувати з точки зору різних напрямків: ресурсний, функціональний та ресурсно-цільовий. Згідно першого напрямку потенціал являє собою сукупність всіх ресурсів підприємства, які пов'язані між собою. Функціональна ж концепція розглядає потенціал через призму функцій (напрямів) діяльності підприємства, за допомогою яких відбувається втілення в життя наявних та можливих перспектив. Ресурсно-цільова концепція полягає в поєднанні обох минулих напрямків, сукупності ресурсів та реалізації здібностей. Кожна концепція трактування економічного потенціалу може бути використана відносно цілей дослідження та реальних умов підприємства.

Не менш цікавою для сучасних відкритих економічних систем (в т. ч. й транспарентних підприємств) є визначення економічного потенціалу підприємства (Богма О., Ганечко І., Лимар В.) як інтегральної характеристики наявних на підприємстві економічних ресурсів, сформованих економічних зв'язків, резервів стійкості та самовдосконалення, можливостей їх ефективного використання з метою максимізувати задоволення потреб конкурентного ринку, одержання запланованого рівня чистих прибутків. Такий

економічний потенціал має забезпечувати оптимальне співвідношення між динамічністю, гнучкістю й адаптивністю, інноваційністю, інтеграцією, спрямованістю на досягнення мети, складністю та синергічністю [2]. Автори окрім сутності визначення, наводять особливі характеристики даного поняття, що дозволяє конкретизувати необхідні процеси та заходи для його успішного використання, зокрема залучення інвестицій.

З точки зору адаптації підприємства, економічний потенціал визначає його здатність до пристосування в умовах змін економічної кон'юнктури на ринку чи галузі. Ефективне управління економічним потенціалом вимагає комплексного підходу з урахуванням інтелектуального потенціалу, адже

нині в умовах високотехнологічного виробництва важливе значення для функціонування виробничих структур відіграє інтелектуальна складова [3]. Формування такої інтелектуальної складової економічного потенціалу можливе за рахунок інвестиційної діяльності та мотивації кадрового складу, одним із способів забезпечення якого є відкритість та прозорість економічної діяльності.

Економічний потенціал як і саме підприємство постійно розвивається, тому дослідження підходів його формування залишається актуальною проблемою. На наш погляд, основні ознаки, що потенціал має еволюційний розвиток наведено на рис. 1.

Рис. 1. Ознаки еволюційного розвитку поняття «економічний потенціал»

Зауважимо, що для розвитку інвестиційних процесів, як засобу формування економічного потенціалу підприємства, досить важливою є умова діяльності підприємств (здійснення господарської діяльності) з врахуванням принципів транспарентності. В сучасних реаліях транспарентність національного економічного середовища є основною

умовою інвестиційної привабливості країни [4] та, відповідно, підвищує інвестиційну привабливість підприємств, які є основними об'єктами її здійснення. Таким чином транспарентність підприємства дозволяють збільшувати його можливості (потенціал) саме завдяки більшому інтересу з боку інвесторів,

при цьому потрібно враховувати межі транспарентності, з метою мінімізації загроз економічній безпеці підприємств [5]. З точки зору іміджевих викликів для підприємств, які прагнуть розвиватися та досягнути високого та ефективного рівня економічного потенціалу важливим аспектом є забезпечення умов транспарентності розвитку інвестиційних процесів. Оскільки в умовах динамічного розвитку ринку важливу роль у процесі формування економічного потенціалу підприємства відіграє його імідж, то, відповідно, для підвищення його рівня необхідними кроками є постійне підвищення рівня компетентності

працівників, застосування кращих здобутків науково-технічного прогресу, розвиток маркетингових проєктів з урахуванням сучасних соціально-політичних реалій (екологічна, соціальна спрямованість, благодійність тощо) [6]. Тобто транспарентність є водночас і ознакою еволюційного розвитку економічного потенціалу і умовою його забезпечення.

Основними властивостями економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів є: цілісність, складність, ієрархічність, можливість розвитку, адаптивність, комунікативність (рис 2):

Рис. 2. Властивості економічного потенціалу у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів

– цілісність: елементи економічного потенціалу розглядаються як єдине ціле, із можливістю розподілення на складові, які в свою чергу досліджуються тільки в взаємозв'язку із єдиною цілісною системою; така властивість відповідає законам економіки, які ґрунтуються на відповідності між складовими потенціалу, якщо їх спільне існування та взаємовплив створить нові якості загального потенціалу. Як приклад, використаємо кадровий потенціал: потенціал підприємства складається з працівників, кожен працівник має високу кваліфікацію та високий рівень досвіду, проте віддача загального потенціалу низька. Проблема виникає через низьку комунікацію між працівниками та взаємодію, тобто ефективність потенціалу збільшується за рахунок налагоджених зв'язків всередині між складовими;

– складність: властивість залежить від різноманіття складових економічного потенціалу і зв'язків між ними [2]; характеризується в першу чергу кількістю даних, інформації для формування та розвитку потенціалу, зокрема чим більше елементів, тим складнішою є система економічного потенціалу. За належного рівня транспарентності

складність може бути перевагою для ефективного потенціалу;

– ієрархічність, означає, що кожна складова системи може бути складовою більшої системи та бути вже підсистемою [7]. Наприклад кваліфікація окремого працівника може бути складовою всього трудового потенціалу відділу, галузі. В той же час трудовий потенціал є підсистемою для загального потенціалу, а він в свою чергу є частиною більш великого об'єднання на рівні галузі чи країни;

– можливість розвитку, які побудована на взаємодії процесів. Наприклад, інвестиційні процеси можуть бути наслідком розвитку виробничого потенціалу підприємства, поштовхом до нарощування та розвитку загального економічного потенціалу підприємства;

– адаптивність [8]: система вважається здатною до розвитку, якщо вона здатна навчатися, уміти адаптуватися до середовища, вивчати нові джерела, технологічні інновації, розробки.

– комунікативність, спричинена впливом зовнішнього та внутрішнього середовища на потенціал компанії, тобто формування та розвиток економічного потенціалу залежить від його здатності налагоджувати

комунікацію із зовнішнім середовищем; зокрема це відображається у заданості підприємства залучати інвесторів.

Таким чином, економічний потенціал формує свої внутрішні властивості за допомогою впливу зовнішнього середовища, проте в той же час він зберігає відносну стійкість до якісних властивостей і адаптивність.

Джерелами для розвитку економічного потенціалу можна вважати: еволюція інвестиційної діяльності, розвиток інновацій, конкуренція, розширення поля для реалізації та формування потенціалу. Будь-яке підприємство для того, щоб вижити в ринковому середовищі повинно уміти адаптуватися до зовнішнього середовища, вивчати аспекти джерел, формування та використовувати їх в залежності від свої можливостей. Підприємство стане банкрутом, якщо не буде розвивати свій сукупний потенціал. Для досягнення мети можуть існувати декілька шляхів здійснення, це залежить від впливаючих умов. Такими умовами можуть бути податки, мито, процентні ставки, постачальники, ситуацію на ринку подібних товарів, інфраструктура. За допомогою інновацій компанія може вплинути на свої ресурси, зменшити кількість робітників або витрачений час на виготовлення товару. Проте іноді така альтернатива може бути неефективною з фінансової точки зору, тому важливо при використанні цієї ознаки дотримуватися рівноваги та балансу всіх структур потенціалу.

Комплексне дослідження теоретичних підходів до формування економічного потенціалу підприємства свідчить про досить широкий набір таких підходів у наукових працях, а їх формування та використання залежить від умов ведення господарської діяльності, стратегічних цілей та мети підприємства. Зокрема, дослідивши праці сучасних науковців [2, 3, 7, 9–13] ми виділили деякі підходи формування економічного потенціалу: системний, комплексний, функціональний, інноваційний, інтеграційний, стратегічний, нормативний, маркетинговий. Розглянемо детальніше їх формування та можливості використання.

Системний підхід [2], який вважається найбільш обґрунтованим та використовуваним на підприємствах. Коли його застосову-

ють, то спочатку опираються на такі маркетингові питання, які стосуються товару або послуги, наприклад за якою ціною продавати, кому та де, та що виготовляти взагалі. Потім постають питання як ресурси використовувати для виготовлення товару, де шукати інформацію і т. д. Також необхідно вивчити всю технічну складову, рівень техніки, організацію й управління виробництва та зовнішнє середовище, політичні, економічні, соціальні фактори, становище ринку, економічний стан країни, галузі. Для того, щоб своєчасно змінювати систему управління потенціалом, адаптуватися до змін потреб покупців, підприємство повинне тримати зв'язок з постачальниками, споживачами, зовнішніми клієнтами. Для ефективного кінцевого результату та продажу підприємство повинне забезпечувати ефективне управління на початку виробництва, використовуючи наявні ресурси та оперуючи інформацією. Коли якість ресурсів, які використовуються для виготовлення певної продукції невисокого рівня, то яким би ефективним не були процеси виробництва та налагодженими процеси реалізації, кінцевий результат також не зможе досягнути високого рівня. Така ж ситуація виникає і коли навпаки якість ресурсів високого рівня, а якість інших процесів реалізації низька, то фінальний результат також буде поганим. З цього випливає, що всі процеси взаємодіють один з одним і будь-який непродуманий і неналагоджений процес погано впливає на вихід продукту.

Комплексний підхід до формування економічного потенціалу на підприємстві означає, що всі аспекти, які впливають на потенціал організації, розглядаються взаємозв'язано і враховуються при формуванні стратегії його розвитку [9, 14]. Комплексний підхід до формування потенціалу на підприємстві також передбачає постійний моніторинг і контроль над його розвитком, оскільки зміни в економічному, соціальному і політичному середовищі можуть вплинути на потенціал організації, тому важливо вчасно адаптувати його стратегію розвитку.

Функціональний підхід також використовує в своїй основі потребу, проте вона розглядається як взаємозв'язок всіх функцій, потрібних для її задоволення. Після визначення

потреби шукають зовсім нові варіанти для задоволення споживача, формування потенціалу та обирається з них той, який потребує найменше витрат [10]. Цей підхід відрізняється тим, що він орієнтується не на минулі потреби, а на майбутні, за допомогою чого компанія завжди може залишатися конкурентоспроможною.

Інноваційний підхід [11] формування економічного потенціалу включає в себе використання інноваційних методів та технологій для розвитку виробництва, підвищення здібностей та навичок персоналу, організацій або суспільств в цілому. Інноваційний підхід передбачає активне використання нових ідей, концепцій та практик, які є відмінними від традиційних підходів. Інноваційні методи можуть включати в себе використання технологій інтернету, штучного інтелекту, віртуальної реальності та інших сучасних цифрових інструментів і ресурсів.

Інтеграційний підхід формування економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів передбачає координацію всіх різних аспектів діяльності підприємства з метою досягнення максимального результату [2, 15]. Основу інтеграційного підходу складає ідея того, що підприємство має бути більш ефективним за рахунок поєднання та взаємодії всіх його ключових елементів. Основні складові інтеграційного підходу включають: ресурси, організаційна структура, інформаційні технології, людський капітал, стратегія.

Стратегічний підхід формування економічного потенціалу підприємства виник як наслідок необхідності забезпечити підприємство досягнення стратегічних цілей, а також у контексті розгляду економічного потенціалу як системи, яка потребує управління. Стратегія управління економічним потенціалом підприємства являє собою спільне бачення його майбутнього, показників розвитку і стійкості на основі реалізації різних структурно-організаційних та адаптивно-гармонізаційних трансформацій, в основі яких лежить програма дій з організації та забезпечення економічного потенціалу, заснованих на концепції, принципах та процесі стратегічних пере-творень, технології їх здійснен-

ня, використанні потенціалу і ресурсів підприємства і досягненні поставлених цілей функціонування [12]. Однією з важливих складових формування стратегії підприємства є процес формування потенціалу для того, щоб у результаті їхньої взаємодії було досягнуто максимум цілей, які стоять перед підприємством.

Нормативний підхід формування економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів орієнтується на встановлені стандарти та норми, які визначають оптимальні величини ресурсів, засобів та кваліфікації працівників для досягнення поставлених цілей підприємства [10, 12].

Основними характеристиками нормативного підходу є:

- визначення стандартів – передбачає встановлення стандартів та норм, які визначають мінімальну і максимальну величину ресурсів, засобів, витрат та результативності для досягнення ефективності діяльності підприємства;

- оптимізація ресурсів – нормативний підхід спрямований на забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства;

- регулювання результатів шляхом встановлення стандартів та норм для оцінки ефективності;

- здійснення систематичного аналізу функцій та ресурсів підприємства;

- керованість – передбачає наявність системи управління, яка забезпечує контроль за виконанням встановлених стандартів та норм, а також прийняття відповідних рішень для досягнення поставлених цілей підприємства.

Маркетинговий підхід формування економічного потенціалу підприємства, який ґрунтується на споживачеві і тому, що все виробництво повинно підпорядковуватись саме під потреби покупця, відповідно з цього визначається важливість контролю ринку, аналізу потреб споживачів, конкурентоспроможності та використанні своїх конкурентних переваг для організації будь-якого процесу в компанії [1, 3].

Головними ознаками формування потенціалу за даним підходом є:

– в першу чергу важливим є саме фінальний результат виробництва;

– задоволення потреб споживача;

– економія ресурсу для споживача за допомогою підвищення якості потенціалу і в наслідок підвищення фінальної якості.

Не менш важливим є врахування й інших підходів до формування економічного потенціалу: відтворювального, динамічного, оптимізаційного, поведінкового, ситуаційного, структурного [2, 7, 10, 13]. Відтворювальний підхід до формування економічного потенціалу в основі має акцент на постійне своєчасне оновлення ресурсів, використання інновацій, нових методів виробництва. Динамічний підхід формування економічного потенціалу полягає в розгляді потенціалу як суб'єкта, що динамічно розвивається та вивченні всіх причинно-наслідкових зв'язків (наприклад здатності до транспарентності розвитку). Оптимізаційний підхід базується на використанні оцінки кількісних показників за допомогою математичних моделей та статистики, тобто формування економічного потенціалу підприємства можливе за допомогою економіко-математичного обґрунтування діяльності. Цікавим є також поведінковий підхід має за основу кадровий потенціал, базується на тому, що ефективність використаного потенціалу залежить від кадрового потенціалу та його ефективності. Ситуаційний підхід оснований на уміння підприємства реагувати та адаптуватися до будь-якої ситуації на ринку. Структурний підхід заснований на правильній (ефективній) структуризації потенціалу та розподілу функцій кожної складової, що спряє цільовому розвитку окремих складових економічного потенціалу.

Наявність значної кількості теоретичних підходів до формування економічного потенціалу підприємства свідчить про актуальність та наукових напрацювань до адаптації до сучасних умов здійснення господарської діяльності. Адже, саме обґрунтованість та практичне застосування дозволяють підприємствам максимізувати свій економічний потенціал.

Висновки. Таким чином, здійснивши комплексне дослідження підходів формування економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів можна зробити висновки

про наявність багатьох підходів у сучасній науковій економічній теорії. Виявлені сучасні тенденції становлення та удосконалення підходів формування економічного потенціалу підприємств, враховуючи необхідність забезпечення транспарентності розвитку інвестиційних процесів, що має взаємозалежність. Водночас, виявлені підходи до формування та їх кількість свідчать про активне їх використання підприємствами та адаптацію до умов зовнішніх викликів та внутрішніх особливостей ведення господарської діяльності. Тобто, аналіз та детальний опис існуючих підходів до формування економічного потенціалу підприємства дозволяє поглибити розуміння цих процесів для впровадження їх у господарську діяльність, що спряє його здатності до адаптації в умовах швидких трансформацій (як позитивних так і негативних) та транспарентності розвитку. Вважаємо, що ефективне використання економічного потенціалу можливе за рахунок поєднання різних підходів під час його формування.

Література

1. Орехова А.І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка і суспільство*. 2018. №17. С. 308-313.
2. Богма О., Ганечко І., Лимар В. Економічний потенціал підприємства: зміст та ключові характеристики. *Scientia Fructuosa (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету)*. 2022. №141(1). С. 58-68.
3. Ареф'єва О.В., Вовк О.М., Очеретяна С.М. Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств в контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 4(149). С. 8-16. DOI [10.30857/2413-0117.2020.4.1](https://doi.org/10.30857/2413-0117.2020.4.1)
4. Григор'єв Г.С., Ненно І.М. Транспарентність у національному макроекономічному середовищі. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. №22. (Вип. 6). С. 40-43.
5. Халіна В.Ю., Сироватський О.А. Транспарентність діяльності будівельного підприємства як детермінант довіри стейкхолдерів. *Економічний простір*. 2020. №156. С.166-170.
6. Сафонік Н.П., Ковальчук А.М., Карпенко І.О. Особливості формування економічного потенціалу підприємства із позицій його іміджу в умовах адаптації до змін. *Бізнес Інформ*. 2021. №11. С. 287-293. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-287-293>
7. Алієв Р.А. Сутність поняття «потенціал підприємства» та його складники. Підприємництво та інновації. 2019. Вип. 9. С. 54-59.

8. Вовк О.М., Ковальчук А.М., Гончарова Н.В. Адаптивні технології ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 42. С. 151-155. <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-26>
9. Маслак О.І., Квятковська Л.А., Безручко О.О. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 9. С. 36-46.
10. Челомбітько Т.В. (2020). Сучасні підходи до дослідження економічного потенціалу як економічної системи. *Проблеми економіки*, 2020. №1(43). С. 227-233.
11. Пилецька С.Т., Ткаченко Є.В. Інноваційний потенціал підприємства в системі антикризового управління. *Облік і фінанси*. 2020. № 1(87). С. 178-184.
12. Титикало В.С. Теоретико-методичний підхід до формування та удосконалення економічного потенціалу підприємств в умовах структурно-організаційних трансформацій. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. №19. С. 99-106
13. Балахонова О.В. (2021). Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізм його розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. №20(2(48)), 98-115.
14. Kuzior, A.; Arefiev, S., Poberezhna, Z. (2023). Informatization of innovative technologies for ensuring macroeconomic trends in the conditions of a circular economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 9 (1), 10-20.
15. Prokhorova V., Korzh R., Mrykhina O., Koleshchuk O. and Mirkunova T. (2020). Innovative technologies under digital economics conditions *International Journal of Advanced Science and Technology* (29). Pp. 2504-2510.
1. Oriekhova, A.I. (2018). Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка і суспільство*, (17), 308-313.
2. Bohma, O., Hanechko, I., & Lyman. V. (2022). Економічний потенціал підприємства: зміст та ключові характеристики. *Scientia-Fructuosa (Вісник Київського національного торгово-економічного університету)*, 141(1), 58-68. [doi.org/10.31617/1.2022\(141\)04](https://doi.org/10.31617/1.2022(141)04)
3. Arefieva, O.V., Vovk, O.M., & Ocheretiana, S.M. (2020). Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств в контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки*, Issue 4 (149), 8-16. DOI 10.30857/2413-0117.2020.4.1
4. Hryhoriev, H.S., & Nienno I.M. (2017). Тransparentnist u natsionalnomu makroekonomichnomu seredivy-shchi. *Вісник Одеського національного університету*, Серія: Економіка, (22) (Issue 6), 40-43.
5. Khalina, V.Yu., & Syrovatskyi, O.A. (2020). Тransparentnist diialnosti budivelnogo pidpriemstva yak determinant doviry steikkholderiv. *Економічний простір*, (156), 166-170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-30>
6. Safonik, N.P., Kovalchuk, A.M., & Karpenko, I.O. (2021). Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva iz pozytsii yoho imidzhu v umovakh adaptatsii do zmin. *Biznes-Inform*, (11), 287-293. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-287-293>
7. Aliiev, R.A. (2019). Sutnist poniattia «potentsial pidpriemstva» ta yoho skladnyky. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, Issue 9, 54-59. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.8>
8. Vovk, O.M., Kovalchuk, A.M., & Honcharova, N.V. (2020). Adaptivni tekhnologii resursnoho zabezpechennia innovatsiynoi diialnosti pidpriemstva. *Infra-struktura rynku*, Issue 42, 151-155. <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-26>
9. Maslak, O.I., Kviatkovska, L.A., & Bezruchko, O.O. (2012). Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan. *Aktualni problemy ekonomiky*, (9), 36-46.
10. Chelombitko, T.V. (2020). Suchasni pidkhody do doslidzhennia ekonomichnoho potentsialu yak ekonomichnoi systemy. *Problemy ekonomiky*, 1(43), 227-233.
11. Piletska, S.T., & Tkachenko, Ye.V. (2020). Innovatsiyni potentsial pidpriemstva v systemi antykrizovoho upravlinnia. *Oblik i finansy*, 1(87), 178-184. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1\(87\)-178-184](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1(87)-178-184)
12. Tytykalo, V.S. (2021). Teoretyko-metodychni pidkhidy do formuvannia ta udoskonalennia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv v umovakh strukturno-orhanizatsiinykh transformatsii. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*, (19), 99-106. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.247175>
13. Balakhonova, O.V. (2021). Uzahalnennia skladovykh ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva i mekhanizm yoho rozvytku. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 20(2(48)), 98-115. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2\(48\).243683](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2(48).243683)
14. Kuzior, A., Arefiev, S., 7 Poberezhna, Z. (2023). Informatization of innovative technologies for ensuring macroeconomic trends in the conditions of a circular economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 9 (1), 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.01.001>
15. Prokhorova, V., Korzh, R., Mrykhina, O., Koleshchuk, O., & Mirkunova, T. (2020). Innovative technologies under digital economics conditions *International Journal of Advanced Science and Technology* (29). Pp. 2504-2510.

References

RESEARCH OF APPROACHES TO FORMATION OF ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF TRANSPARENCY OF INVESTMENT PROCESSES

O. V. Arefieva, D.E., Professor, National Aviation University,

A. M. Kovalchuk, Ph. D (Econ.), Associate Professor, National Aviation University

S. Yu. Zahaina, Master's Student, National Aviation University

Methods. The study of theoretical aspects of the formation of economic potential of the enterprise is based on general scientific methods: evolutionary (to determine the interpretation of basic concepts); abstract-logical (to identify trends and signs of the development of economic potential in the context of transparency of investment processes); comparison (to study modern approaches to the formation of economic potential of the enterprise); generalization (to form their own conclusions and subsequent vectors of research).

Results. The article studies modern approaches to the formation of economic potential of the enterprise in the context of transparency of investment processes development. Some interpretations of the concept of "economic potential of the enterprise" are considered. The main signs of the evolution of the concept of "economic potential of the enterprise", in particular, the need to carry out activities in conditions of increasing transparency are defined. The main properties of the economic potential of the enterprise in the context of transparency of the development of investment processes are revealed: integrity, complexity, hierarchy, possibility of development, adaptability, communicability. Some sources of economic potential development are given. The analysis of approaches to the formation of economic potential of the enterprise is carried out: systemic, complex, functional, innovative, integration, strategic, normative and others. The expediency of application of each of them is substantiated. Complex conditions of internal and external environment of enterprises functioning are the reason for the constant search for the formation and development of economic potential.

Novelty. In the process of research of theoretical approaches of formation of economic potential of the enterprise the modern tendencies of their formation and improvement are revealed, taking into account the necessity of transparency of development of investment processes having interdependence.

Practical value. The analysis and detailed description of existing approaches to the formation of the economic potential of an enterprise allows to deepen the understanding of these processes for their implementation in economic activity, which will direct its ability to adapt in the conditions of rapid transformations (both positive and negative) and transparency of development.

Keywords: enterprise, transparency of development, economic potential, approaches to formation of enterprise potential, investment processes.

Надійшла до редакції 04.09.23 р.